

Saját tehetetlensége a csodavárásban: a társadalmi szervezet elleni tiltakozása a társadalmat (számára) szimbólizáló egyházi tekintélyszervezet kritikájában, sőt elvetésében jelenik meg. A különböző álpüspökök, illuminált szerzetesek, jámbor csodavárók és mindent kihasználó üzleti kalandorok profitálhatnak a kereszténység falusi válságából: ám ennek a válságnak a tényállásához a csalókon és szemfényvesztőkön kívül hozzátartozik a falusi társadalom válsága is. Piatra Neamtuban 1800 év előtti dogmatikai viták leple alatt a falusi válság vonult fel. *Bányai Imre*

MINDENNAPI MITHOMLÓGIA. A tájékozatlan ember előtt minden rejtélyes. A villámlás egyszerű ténye a tulvilági hatalmakról szóló primitív, elgondolásukban is szörnyen bonyolult és ellentmondásokkal teli dogmáiban nyer magyarázatot mindaddig, amíg nincs tudomása a légköri villamosság létezéséről. A modern gépmunkás elégedetlenségében, amely a viszonylagos jóléttel sem csökken, mi mást, mint az ember „örök démoniságát” vagy kitudja milyen Fekete Kéz munkáját látja az, aki elfelejti, hogy az adott ember munkaereje más adott ember magántulajdonát képezi, ami annál elviselhetlenebb a munkaerő időnkénti eladójára, a munkásra nézve, minél nagyobb a kulturnívója. Így a Francia- és más -országokbeli népfront-alakulások természetellenes tűz- és víz-keverésnek tűnnek mindaddig, amíg közvetlenül a francia radikális párt lapjaiból nem értesülünk arról a valóban meglepő körülményről, hogy a francia radikális kisember ma — a radikális félhivatalos *Oeuvre* szavai ezek: — „mindenekelőtt népfrontpárti és csak másod- és harmadsorban radikálispárti vagy szocialista.” A polgári államok és a munkásállam közötti békeszövetséget könnyen hajlandók vagyunk egyrészt „a demokratikus rendszerek idült tehetetlenségé”-vel és „vakság”-ával magyarázni, másrészt a „vörös imperialisták” ördögi misztifikációjának tekinteni mindaddig, amíg fel nem ismertük azt a történelmi-tapasztalati igazságot, hogy a forradalmi nemzetek a más nemzetek önértékét kihívó támadó háborúkból éppoly tehetetlenek, mint amilyen legyőzhetetlenek az önvédelemben. *Herriot*, aki a francia belpolitikában igen mérsékelt polgári demokrata és a népfrontnak legjobb esetben hallgatólagos helyeslője, míg a külpolitikában még Leon Blummal szemben is lelkes és feltétlen bajnoka a francia-orosz szövetségnek — meghibbant aggastyán mindazok előtt, akik elfelejtik, hogy nevezett szerződés éppen francia tőkés szempontból, éppen a francia nemzeti önzés szempontjából előnyös, mert amíg Franciaországnak Hitler részéről való megtámadtatása esetén az orosz közbelépés feltétlenül biztosnak (mert mély és állandó történelmi és osztályérdekek által diktáltak) látszik, addig egy szovjetellenes német támadás esetén még majd elválik, mi lesz sürgősebb a francia imperializmus érdekeinek... Folytathatjuk az amerikai Roosewelttel, aki már-már valami fekete bűvészet megszállottjának látszik, hogy szinte jaj nélkül tűri, hogy állama reakciós birái (akik különben híresek arról, hogy „hagynak magukkal beszélni”) könyörtelenül elfürészelik híres NIRA rendszerét... ha nem jut eszünkbe, hogy a NIRA elsősorban az amerikai kapitalizmusnak kellett annakidején s ugyanannak nem kell többé most, hogy azokat maga a demokrata Roosewelt volna kénytelen lefürészelni, ha nem volnának ott azok a reakciós birák, akik helyette ezt a „piszkos munkát” elvégzik... "Vagy, amit Trotskijról és hiveiről hallani (és olvasni is, különösen a Deutsche Nachrichten Bureau és a Dunaposta híreitől hemzsegő magyarnyelvű sajtóban), hogy ők a világon mindenütt a fasiszták ellen harcolnak a népfronti pártokkal; míg az egyetlen munkásállamban véres harcot indítottak a világ legantifasisztább kormánya ellen,

annak erőszakos megdöntését, sőt vezetőinek fizikai megsemmisítését tervezik, nem törődve a háttérben kárörvendő német horogkeresztesek kompromittáló közreműködésével. Milyen érthetetlen, milyen bonyolult... Aztán kezünkbe akad egy autentikus francia, norvég vagy angol lap, amelyből megtudjuk, hogy az oslói száműzött hivei bizony más országokban is, mindenütt, ahol csak jelen vannak, valósággal kiátkozzák a népfrentot, tüzzel-vassal a békepolitika ellen dolgoznak és éppúgy a világháború felidőzésén fáradoznak, mint az ellenkező végleten álló horogkeresztes pártok. Ugyanigy vagyunk az oly' nagy port felvert tizenhatok perével, amelynek vádlottai nyilvános fő tárgyaláson memcsakhogy beismerik, — bár a bizonyítékok sulya alatt — hogy egy végrehajtott és több befulladt emberölés aktiv szervezői voltak, de ugyanakkor önmagukat a tömegek által támogatott rendszer, kormány, párt és pártvezetőség leggonoszabb kártevőinek bélyegzik és maguk kérik maguk ellen a halálbüntetést (amely különben az adott viszonyokat, törvényeket és közhangulatot, tekintve eleve biztosnak is látszott); nos, mi, mással volna magyarázható ez, mint a vádlottak megfélemlítésével!? Mi mással, mint ugyanazon vádlottak hitegetésével? Hacsak nem akarjuk elfogadni a Scopolaminnal való speciális bőditás alkalmazásának a verzióját, amelyet a Deterding „Daily Maily”-je és a francia ultrasovén „Matin” nyomán pár transylvániai Dunaposta-lap is felmelegített ; de ugyanakkor még véletlenül sem jut eszünkbe az, ami pedig sokkal egyszerűbb és a tényeken nyugszik, hogy az illető személyiségek, akik hasonló önmarcangolással már többiben kivitták maguk és társaik részére a tömegek és vezetők, elnézését (s ezen keresztül a további akció lehetőségét), ezuttal is tettek vele egy kétségbeesett kísérletet! (Ami viszont nem zárja ki egyesek őszinteségét sem.) Ugyanezzel a perrel kapcsolatban „enigmatikus”, „megfejthetetlen”, hogy emberek, akik magukat a tudományos szocialista világnézet hiveinek és hirdetőinek mondják, hogyan térhetek át az e világnézet által élesen elítélt individualista módszer alkalmazására, s még hozzá, mint a vádlók bizonyítják, olyan szövetségesek melléállításával, akik a szocialista könyveket s a szocialistákat tüzzel-vassal, formálisan tüzzel és vassal pusztítják; mi más megint, mint a szakavatott kártyakeverők és világhódítók boszorkánysága? Maguk az érdekeltek persze a vádlottak padjáról egyszerűbb magyarázatát adják a változásnak és a kompromittáló szövetkezésnek. Az egyik Lassale-ra hivatkozott, aki szintén lehetségesnek tartotta a Bismarck-kai való együttműködést; a másik arra, hogy az *eredeti* elmélet megalkotásánál sohase a munkásállam elleni küzdelmet tartották szem előtt (ahol tömegtámogatásra nincs kilátás tehát az eszközökben sincs választék), hanem a tőkés rendben való küzdelmet, amellyel minden korban szükségszerűen széles néprétegek állanak harcban, ami mindig lehetővé teszi az egyéni módszerek mellőzését és a tömegeken keresztül való hatás módszerét; harmadiknak ott áll az oslói vezér 1931-ben megjelent emlékirataival: (*Ma vie*), amelyben arra a kérdésre, mivel magyarázható szélső forradalmi ellenzéki politikájának sikertelensége és az általa „thermidorizmus”-ként kipellengérezett hivatalos irány győzelme, részletesen kifejti, hogy a tömegek a hosszú háborúk és polgárháborúk szenvedéseitől kifáradva, elfordultak a mozgalom nemzetközi céljaitól s odaadták magukat az uralkodó csoport alapjában nemzeti irányú politikájának. Ime a szó, amit mindenki megért, ami mindent vagy legalább is minden lényeges mozzanatot megmagyaráz.

Folytathatjuk a felsorolást most már olyan jelenségeken, amelyeket illetőleg, sajnos, még nincs birtokunkban az az egyszerű tapasztalati vagy tudományos tény, az az érthető szó, amely a rejtelet nyitja. Ezek-

nek végleges és teljes megoldásában még mindig régi jó képzeletünkre vagyunk utalva, amely minden magyarázatot csak komplikálni képes.... Egypár példa: Stahremberg bukása Ausztriában és Horthy német orientációja a német-osztrák egyezmény nyomán; Franciaország külpolitikája Smigly tábornok párisi látogatása után; Anglia magatartása a spanyol felkelőknek Portugálián keresztül való állandó nyílt támogatása ügyében — megannyi sötét pont, amelyekről annál nehezebb valami végleges, konkrét tényeken alapuló véleményt alkotni, mert többnyire a nyilvánosság teljes kizárásával végrehajtott ténykedésekről van szó, amelyeket szerzőik utólag sem nagyon tartanak szükségesnek magyarázni. És amint nő az olyan uralkodók száma, amelyek nem tartoznak senkinek semmivel beszámolni, az emberek — és sajnos nemcsak az illető autokrata államok alattvalói, hanem részben, mind nagyobb részben a többi országok lakosai is, mi mindnyájan lassan-lassan a primitív, törzrendszerbeli ember nivójára süllyedünk: a képzeletünkkel kezdünk újra gondolkodni. Amíg szépszerével odajutunk, hogy ismét mindnyájan a túlvilági hatalmakat szerepeltető megkapó legendákkal magyarázzuk majd a villámlás tüneményét és hátborzongató Fekete-Kéz — és Scopolamin-méreg — történetekkel a társadalmi és közéleti jelenségeket... A tájékoztatás megszorításában, illetve a jegyrendszerhez hasonló adagolásában már odáig jutottunk, hogy például Németországban már súlyos büntetés alá, sőt, mi több, az ellenséges külfölddel való együttérzés gyanújába kerül az, aki „külföldi állomásokat fogó” rádiókészülék birtokában van... És Németország ebben a tekintetben csak elől jár, de nem áll egyedül!

Tudjuk, mire irányul ez az izolálás, ez a négersorsba való visszavetés: a háborúról van szó, amelyben az ember bizonyos pontig annál használhatóbb, minél kevesebbet tud és kérdez a világról... Különösen támadó hadjáratban...

Bizonyos pontig, mondtuk: t. i. amíg a hadsereg támadásban és minden nagyjában jól megy. Mert az igaz, hogy az aszkarik és riffek szerepe Abessziniában és Spanyolországban az egész világ aszkarizálására csábit, de éppoly biztos, hogy az 1914-18-as világháború nagy és állandó hullámcsoportjaiban nem a primitívebb népek voltak a kitartóbbak. Mert, ha igaz, hogy a támadó harci lendületét akaszthatja, ha a harcos „tulsokat” tud, éppoly tudvalevő, hogy a nehézségek jelentkezésénél és sikertelenség esetén a tudatlan katona rémlátó fantáziája katasztrofális lehet... (Köves Miklós)

HOGYAN MŰKÖDIK A TELEVIZIÓ ? A televízió azon a napon született, amelyen V. K. Zworykin feltalálta az iconoskop-apparátust. Ez a gép, mint minden fényképezőgép gyűjtőlencséből és fényérzékeny felületből áll, melyre a kép vetítődik. Az iconoskop tulajdonképpen az az insulit lemezből álló érzékenyfelület, amit a caesium nevű anyag milliós szemcséje borít. Maga az insulit viszont a kalium csoportjához tartozó lágú, ezüstfehér fém. Ha az insulitot fény éri a caesium elektromossá válik és villamos áramot bocsát ki magából. A caesium villamos rezgését így fénysugarak váltják ki s minél gyorsabb ez a rezgés, annál nagyobb a belőle eredő elektromos kisugárzás.

A távolbavitt kép fény- és árnyékfoltjait a villamos lökések egymásután következő változásai adják. A felvevő készülékben viszont a villamos lökések erősségük szerint újra fénné és árnyá válnak át. Ez a folyamat azonban még elégtelen a televíziós átvitel létrehozására, mivel a felvevő lemezen csupán a fény és árny bizonytalan változásait idézi föl.